

**ÖZEL SEKTÖRE YÖNELİK
AR-GE ve YENİLİKÇİLİK DESTEKLERİ**

YOİKK SEKRETERYASI

AĞUSTOS 2008

GİRİŞ

Türkiye’de Ar-Ge faaliyetlerinin ve yenilikçiliğin desteklenmesi yolu ile rekabet gücünün artırılması hususu temel politika metinlerinde önemle üzerinde durulan hususlardandır. Bu konunun önemi Yatırım Danışma Konseyi üyeleri tarafından da her yıl dile getirilmektedir. Bu doğrultuda, bilindiği üzere 30 Ocak 2008 tarihinde gerçekleştirilen Yönlendirme Komitesi Toplantısında, başkanlığı TÜBİTAK tarafından yürütölmek üzere YOİKK Ar-Ge Teknik Komitesi kurulmasına karar verilmiş ve komite 4 Nisan 2008 tarihinde gerçekleştirilen Yönlendirme Komitesi toplantısı sonrasında eylem planını açıklayarak çalışmalarına başlamıştır.

Son yıllarda Türkiye’de Ar-Ge yatırımlarına verilen desteğin artmasıyla birlikte değişen politika önceliklerine paralel olarak Türkiye, 2003-2005 yılları arasında Çin ile birlikte Ar-Ge harcamalarında en büyük artışı gösteren ölkelerden olmuştur. Türkiye’nin son dönemde Ar-Ge alanında sağlamış olduğu iyileştirmelere, AB 2007 Türkiye İlerleme Raporu’nda da dikkat çekilmektedir. Söz konusu raporda, *“Bilim ve araştırma alanında iyi bir ilerleme kaydedilmiştir. Genel olarak, Türkiye, katılım için bu alanda iyi hazırlanmış durumda olup; bütünlüklü bir araştırma stratejisinin tasarımı ve uygulanması bakımından ileri düzeydedir.”* ifadesine yer verilmektedir. Ancak son dönemde Türkiye’de Ar-Ge harcamaları alanında yaşanan olumlu gelişmeler, ABD, Japonya, Çin ve Almanya gibi ölkelerde gerçekleştirilen Ar-Ge harcamaları seviyesini yakalamaktan uzaktır. Bu doğrultuda, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK) 10. Toplantısında alınan karar gereğince 2006 yılı itibarıyla %0.76 olan Ar-Ge harcamaları/GSYİH oranının 2010 yılı itibarıyla %2 seviyesine çıkarılması hedeflenmiştir.

Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi ve yenilikçiliğin yaygınlaştırılması amacıyla bu alanda önemli destek unsurları içerecek şekilde oluşturulan “5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun” Mart 2008 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Söz konusu Kanunda belirtilen gelir vergisi stopajı teşviki uygulamasına ilişkin esaslar, 6 Ağustos 2008 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tebliğ’de yer almaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde söz konusu Kanun’la getirilen yenilikler incelenmekte ve ikinci bölümünde ise Türkiye’de mevcut düzenlemeler çerçevesinde:

- TÜBİTAK,
- Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı,
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı,
- Dış Ticaret Müsteşarlığı,
- Hazine Müsteşarlığı,

- KOSGEB ve
- Türk Patent Enstitüsü

tarafından sağlanan Ar-Ge ve yenilikçilik destek programları detaylarına yer verilmektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Ar-Ge ve yenilikçilik faaliyetleri konusunun ana politika metinleri ve uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan çalışmalarda ele alınış biçimleri incelenmektedir. Bu bölümde 9.Kalkınma Planı (2007-2013) ve 2007 Yılı Katılım Öncesi Ekonomik Programı gibi ana politika metinlerinin yanı sıra TEPAV ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa olarak hazırlanan “Türkiye: Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu”ndaki ‘Teknolojik İlerleme: Yenilikçilik ve Teknoloji Benimseme’ bölümünde ele alınan tespitlere ve politika önerilerine yer verilmektedir.

YÖNETİCİ ÖZETİ**MEVZUAT**

İlgili Mevzuat Adı	Resmi Gazete- Tarih/Sayı
5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Genel Tebliği (Seri No.1)	06.08.2008/26959
5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun	12.03.2008/ 26814
KOSGEB Destekleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	22.05.2007/26529
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Teknoloji ve Yenilik Destek Programlarına İlişkin Yönetmelik	16.01.2007/26405
Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ	08.12.2006/26370
TÜBİTAK Proje Teşvik ve Destekleme Esaslarına İlişkin Yönetmelik	21.09.2006/26296
4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu	06.07.2001/24454
98/10 sayılı Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) Yardımına İlişkin Tebliğ	04.11.1998/23513

ÖZEL SEKTÖRE YÖNELİK AR-GE ve YENİLİKÇİLİK DESTEKLERİ

Destek Adı	Yetkili/ Uygulayıcı Kuruluş	Destek Bilgileri
Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı	DTM- TÜBİTAK/TEYDEB	Azami destek oranı: %60 Destek süresi azami 36 aydır. Nisan 2008 itibariyle sağlanan hibe destek tutarı toplam 682,5 milyon ABD Dolarıdır.
Proje Pazarları Destekleme Programı	TÜBİTAK/ TEYDEB	Destek miktarının üst sınırı her yıl Bilim Kurulu tarafından belirlenmekte ve etkinlik öncesi tek kalemde ödenmektedir.
KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı		Destek oranı: %75, Proje bütçesi azami 400.000 YTL ve 18 ay süre ile sınırlı ilk iki proje.
Teknoloji ve Yenilikçilik Odaklı Girişimleri Destekleme Programı		Destek oranı: %75 Destek miktarı en fazla 100.000 YTL ve süre azami 12 aydır.
Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projelerini Destekleme Programı		Destek oranı: %75
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı & Maliye Bakanlığı	4691 sayılı Kanun kapsamında TGB'lerde faaliyet gösteren firmalarda çalışan araştırmacı, yazılımcı ve Ar-Ge personeline çeşitli vergi avantajları sağlanmaktadır.
San-Tez Programı	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Azami destek oranı: %60
Teknoloji Geliştirme Projeleri Desteği	Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM)- TTGV	Destek oranı: %50 Destek miktarı en fazla 1 milyon ABD Doları ve süre azami 24 aydır.
Ticarileştirme Projeleri Desteği	TTGV	Destek oranı: %50 Destek miktarı en fazla 1 milyon ABD Doları ve süre azami 12 aydır.
Ortak Teknoloji Geliştirme Proje Desteği		Destek oranı: %60 Destek miktarı en fazla 2,5 milyon ABD Doları ve süre azami 12 aydır.
Stratejik Odak Konuları Projelerine Sermaye Desteği	DTM-TTGV	Destek oranı: %100 Destek miktarı en fazla 100.000 ABD Doları ve süre azami 12 aydır.
EUREKA Projeleri	DTM-TTGV	Destek oranı: %50 Destek miktarı en fazla 100.000 ABD Doları ve süre kısıtı yoktur.
Yatırımlarda Devlet Yardımları	Hazine Müsteşarlığı	Ar-Ge yatırımları için uygulanacak faiz desteği miktarının yatırım kredilerinde 300.000 YTL, işletme kredilerinde 100.000 YTL'yi geçemeyeceği öngörülmektedir. Uygulamaya yönelik çalışmalar devam etmektedir.
Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Programı	KOSGEB	Geri Ödemeli Destekler ve Geri Ödemesiz Destekler başlıkları altında sağlanan desteklerin destek oranı %50 ile %80, destek üst limitleri 5.000 ile 200.000 YTL arasında değişmektedir.
Teknoloji Geliştirme Merkezi (TEKMER)-Genç Girişimci Geliştirme Programı		<ul style="list-style-type: none"> Başlangıç giderleri için geri ödemesiz azami 4.000 YTL, Makine-teçhizat ve ofis donanımları için teminat karşılığı geri ödemeli olarak azami 40.000 YTL, Finansal Kiralama yolu ile alınan makine-teçhizat ve ofis donanımlarının, kiralama süresi en fazla 4 yıl olacak şekilde, faturada yer alan peşin bedeli ve KDV dışında kalan kiralama giderleri için verilecek geri ödemesiz desteğin üst limiti 10.000 YTL'dir.
Patent Teşvikleri	TÜBİTAK- Türk Patent Enstitüsü	Ulusal düzeyde geri ödemesiz, uluslararası düzeyde geri ödemeli ve geri ödemesiz destekler bulunmaktadır.